

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 218.529 van 19 maart 2012
in de zaak A. 197.197/X-14.593.**

In zake : 1. Eric CASTEELS
 2. Stephanie BROOKS
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Johan Verstraeten
 kantoor houdend te 3000 LEUVEN
 Vaartstraat 70
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de gemeente ZEMST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Dirk De Greef
kantoor houdend te 1731 LENNIK
Noorderlaan 30
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 26 juli 2010, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van 27 mei 2010 van de gemeenteraad van Zemst houdende definitieve goedkeuring van het rooilijnplan Larestaat.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Frans De Buel heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 23 december 2011.

Staatsraad Jan Clement heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Stephanie Vanthienen, die loco advocaat Johan Verstraeten verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Dirk De Greef, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Frans De Buel heeft een advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De eerste verzoeker en de tweede verzoekster zijn eigenaar van de percelen met hun woningen, gelegen te Zemst aan de Larestraat, respectievelijk nrs. 20 en 9 (hierna respectievelijk: het perceel van de verzoeker en het perceel van de verzoekster).

4. Op 25 februari 2010 beslist de gemeenteraad van Zemst het ontwerp van rooilijnplan voor de Larestraat voorlopig goed te keuren. Op de voorzijde van het perceel van de verzoeker verschuift de ontworpen rooilijn ongeveer 1 meter naar achter ten opzichte van de op het plan aangeduide “rooilijn volgens atlas buurtwegen”. Op de westelijke helft van de voorzijde van het perceel van de verzoekster verschuift de ontworpen rooilijn tussen 0 en ongeveer

2 meter naar achter ten opzichte van de op het plan aangeduide “rooilijn volgens atlas buurtwegen”.

5. De verwerende partij onderwerpt het voorlopig vastgestelde rooilijnplan aan een openbaar onderzoek.

6. In het Belgisch Staatsblad van 8 maart 2010 wordt het volgende bekendgemaakt:

“Gemeente Zemst

Overeenkomstig het decreet van 8 mei 2009 betreffende de vaststelling en de realisatie van de rooilijnen delen wij u het volgende mee.

Zemst - De gemeenteraad van Zemst heeft op 25 februari 2010 zijn goedkeuring gehecht aan de voorlopige vaststelling van het rooilijnplan van de Larestaat, te 1980 Zemst.

In opvolging van het voormeld decreet wordt dit rooilijnplan gedurende dertig dagen in openbaar onderzoek gesteld. Het dossier ligt ter inzage voor het publiek bij de dienst patrimonium, De Griet 1, te 1980 Zemst, vanaf 3 maart 2010 tot 2 april 2010, om 11 uur, elke werkdag, van 9 tot 12 uur, alsook woensdagnamiddag, van 13u. 30m. tot 16 uur en dinsdagavond, van 16 tot 19 uur.

Een rooilijnplan heeft ook gevolgen voor werken en handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning is vereist conform artikel 16, vierde lid, van het decreet van 8 mei 2009 houdende vaststelling en realisatie van een rooilijnplan”.

7. Met een aangetekend schrijven van 1 maart 2010 worden, onder meer, de verzoekende partijen in kennis gesteld van het voornoemde onderzoek. Die kennisgeving luidt als volgt:

“Wij hebben de eer u te verwittigen dat een onderzoek naar bezwaren is ingesteld over bovenvermelde aangelegenheid.

Nadere inlichtingen in verband met dit dossier zijn te verkrijgen op de dienst Patrimonium van de gemeente Zemst, De Griet 1 te 1980 Zemst, elke werkdag van 9 tot 12, alsook de dinsdagavond van 16 tot 19 uur en woensdagnamiddag van 13.30 tot 16.00 uur.

Personen die opmerkingen hebben, kunnen hun bezwaren schriftelijk indienen bij het college van burgemeester en schepenen, uiterlijk het tijdstip waarop het onderzoek gesloten wordt”.

8. Ter gelegenheid van het voornoemde openbaar onderzoek worden er 52 bezwaarschriften ingediend, waaronder telkens één van de beide verzoekende partijen.

In hun bezwaarschriften verzetten de verzoekende partijen zich tegen de voorgenomen verbreding van de Larestraat met naastliggende nutsvoorzieningen, voornamelijk omdat deze verbreding meer en sneller rijdend autoverkeer zal aanlokken.

9. Op 27 mei 2010 neemt de gemeenteraad van Zemst het bestreden besluit. Ten opzichte van het voorlopig vastgestelde ontwerpplan (randnr. 4) worden er geen wijzigingen doorgevoerd op de percelen van de verzoekende partijen.

In het bestreden besluit wordt onder meer het volgende overwogen:

“Algemeen

1.1. Er werd een rooilijnplan opgemaakt, zonder een daaraan gekoppeld onteigeningsplan. Deze handelswijze is in strijd met openheid van beleid en houdt een verborgen agenda in. De bezwaarindieners maken alle voorbehoud voor de ongetwijfeld volgende onteigeningen.

- het college wenst eerst een goedgekeurd rooilijnplan om daarna mogelijk tot minnelijke verwerving over te gaan. Een onteigeningsplan is nu niet meer voorzien. Vermits de Larestraat een buurtweg uit de atlas is, dient de procedure voor rooilijn bij de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant gevoerd te worden. Indien later voor bepaalde percelen geen minnelijke verwerving mogelijk blijkt, kan een onteigeningsplan worden opgemaakt. Dit is de concrete situatie die in alle openheid wordt uiteengezet.

1.2. De plannen zijn onzorgvuldig opgesteld. Niet alle afsluitingen en beplantingen zijn opgenomen, waardoor een vertekend beeld ontstaat van de werkelijke ligging van de nieuwe rooilijn op het terrein. Delen van afsluitingen en beplantingen die op plan buiten de rooilijn vallen, blijken in de praktijk wel binnen de rooilijn te vallen.

Diverse fouten blijven op de plannen aanwezig.

- de opmeting op het terrein en de opmaak van de plannen is een verantwoordelijkheid van het studiebureau, waarbij een beëdigd landmeter ondertekent. De opgetekende informatie op de plannen wordt geacht juist te zijn op basis van de onderzoeken van de landmeter.

De landmeter zal nogmaals aangemaand worden om eventuele bestaande fouten aan te passen. De meldingen in het openbaar onderzoek moeten bijdragen tot het corrigeren van het plan. Spijtig genoeg worden er geen concrete gegevens meegedeeld over de aard

en de omvang van de 'fouten' die wellicht slechts over een globalisering van de opmeting gaan, eerder dan over fouten.

1.3. Volgens het decreet moet het plan minstens de getroffen percelen bevatten en hun oppervlakte. Dit is niet correct op het plan weergegeven.

- het decreet wordt geïnterpreteerd als moet worden vermeld de oppervlakte van het deel dat wordt getroffen door de rooilijn.

1.4. Er ontbreekt nog altijd een realistische motivatie voor de brede rooilijn.

Deze mening verandert steeds weer en er zijn blijkbaar verschillende opties mogelijk.

- de motivatie voor de rooilijnbreedte werd wel degelijk gegeven tijdens de infovergadering. Dat de mening van de langseigenaars anders is, neemt niet weg dat de motivatie van het bestuur het algemeen belang moet dienen en niet enkel gericht is op de motieven van de langswoners en -eigenaars;
- waar het op neerkomt, is het feit dat een voldoende brede rooilijn noodzakelijk blijft voor een degelijk in te richten openbaar domein. In een landelijk gebied is de inrichting van het openbaar domein ook gericht op gebruik als landelijke weg, met een vrij beperkte breedte, maar voldoende ruimte voor landbouwvoertuigen, grachten, nutsleidingen en zwakke weggebruikers en rekening houdende met kruisend verkeer.

1.5. De langswoners merken op dat zij ook deel uitmaken van het algemeen belang dat de gemeente moet dienen.

- het blijft een moeilijke oefening om het belang van alle partijen te verzoenen en daarbij steeds ook het algemeen belang in het oog te houden. De gemeente stelt vast dat het algemeen belang niet gediend is met het verspreiden van foutieve informatie en betreurt de verwarring tussen straatbreedte en rooilijnbreedte, die in de pers als één en hetzelfde gegeven worden behandeld.

2.(1). Bezwaar tegen het rooilijnplan voor de Larestaat - buurtweg nr. 17 De rooilijn van 9 m en 11 m is niet nodig voor de aanleg van gescheiden riolering. De vooropgestelde afmetingen van de rijweg en de bermen zijn overdreven en vereisen deze brede rooilijn niet.

- buizen worden niet in een diameter van 1 m aangelegd. Het principe van riolering onder de straat wordt toegepast als aan beide zijden woningen staan, zodat de aansluitlengten van de individuele rioolaansluitingen beperkt blijven. Als er slechts aan één zijde woningen staan, wordt de riolering liefst aan één zijde aangelegd. Er dienen ook leidingen aangelegd te worden voor de regenwaterafvoer, die onder de bermen worden aangelegd, minstens ter hoogte van de plaatsen waar zij overgaan in open grachten;
- de diverse aangegeven wegbreedten voor kruisend verkeer resulteren telkens in een totale breedte voor de rijweg van ongeveer 5 m, hetzij in één breedte, hetzij in 3 m + een uitwijkstrook, hetzij in 4 m met 2 platte banden van 0,50 m, zoals in het bezwaarschrift wordt bekritiseerd;
- de op het plan aangegeven typedwarsprofielen zijn ook nu weer geen exacte oplossingen, maar geven de noodzaak aan van een type-oplossing voor de rooilijnbreedten van 7 m, 9 m en 11 m.

2.2. Er worden in de verschillende fasen van de behandeling van het dossier over het rooilijnplan verschillende breedtematen gehanteerd voor de grachten, gaande van 2,58 m tot 3,50 m. Er zijn voldoende beschikbare technieken om de grachten minder breed te moeten aanleggen.

- grachten moeten bewaard blijven, maar hun exacte ligging tegenover de weg kan wel licht wijzigen voor de goede ordening van de infrastructuur. In het kader van de bestaande provinciale en gewestelijke wetgeving is het immers niet toegelaten grachten te dichten. In huidige voorstel worden grachten gedicht en verderop terug open gemaakt. Het feit dat de grachten ‘behouden’ blijven, doelt dus enkel op het feit dat de grachten op die plaats in lengterichting niet verdwijnen;
- de breedte van de grachten is onlosmakelijk verbonden met de diepte ervan, om een voldoende stabiele helling te bekomen. Als een invulling gegeven wordt aan de rooilijnbreedte, zal het ontwerp uitmaken welke de noodzakelijke grachtbreedte exact zal moeten worden. Het feit dat in de loop van de procedure verschillende breedten worden opgegeven, heeft te maken met de verschillende voorstellen van inrichting die werden voorgesteld; een smalle straat vereist bijvoorbeeld een bredere berm om kruisend verkeer toe te laten en toch nog voldoende afstand van de gracht te bewaren.
- Zoals reeds onder 2.1. werd aangehaald, is de noodzakelijke rooilijnbreedte in alle voorstellen eigenlijk ongeveer gelijk. Er dient nogmaals herhaald dat voor het bepalen van de rooilijnbreedte voor werken die pas over enkele jaren zullen kunnen plaatsvinden, enkel algemene visies over de inrichting kunnen voorgesteld worden en geen details. De standaardvisie is dat er een breedte van ongeveer 3 m voor berm en gracht wenselijk is;
- het klopt dat de grachtbreedte met technische middelen sterk kan gereduceerd worden. Het toepassen van oeverversterkingswerken is echter slechts in zeer uitzonderlijke gevallen een optie. Dergelijke werken zijn immers duur, niet bestendig voor langere termijn en bemoeilijken in sterke mate het onderhoud van de grachten.

2.3. De grachten dienen niet vergroot te worden en de huidige grachten voldoen aan de voorwaarden voor infiltratie, buffering en vertraagde afvoer. Huidige grachten worden slecht onderhouden, dat zal met grotere grachten nog moeilijker zijn.

- de functie van een gracht is het water bufferen en toelaten te infiltreren en zonodig vertraagd af te voeren naar andere waterlopen. Zonder daarin te overdrijven is een brede gracht, gunstiger om deze functies waar te nemen dan een kleine gracht. De gracht moet voldoende volume water kunnen stockeren en het infiltratieoppervlak is best zo groot mogelijk. De bestaande grachten vervullen nu reeds voor een deel deze functie. In een nieuwe opstelling moet dus rekening gehouden worden met de breedte/diepte en met de veiligheidsafstand tot de rijweg, (zie ook 2.1. en 2.2.);
- het onderhoud en ruimen van grachten is niet vanzelfsprekend een periodiek terugkerende opdracht. In principe moeten niet vervuilde grachten slechts zelden geruimd worden om deze vooropgestelde objectieven van buffering, infiltratie en vertraagde afvoer te kunnen

realiseren. Een geruimde gracht kan deze doelstellingen niet realiseren omdat zij te snel het water zal transporteren.

2.4. De inrichtingsvisie voor de Larestraat moet niet verschillen van die van de Kapelstraat, waar wel een beperkte inrichting met grachten werd gerealiseerd.

- de Kapelstraat werd ingericht op een breedte van ongeveer 8 m. In deze inrichting is rekening gehouden met het feit dat de Kapelstraat een weg met beperkt verkeer is. Daarom laat de rijweg van de Kapelstraat geen kruisend verkeer toe en zal een toevallige kruising over de berm moeten verlopen;
- de Larestraat vraagt minstens een inrichting waar al dan niet overal kruisend verkeer mogelijk is, zonder de bermen al te veel te beschadigen, zoals in de huidige toestand het geval is. De beperkte breedte van de grachten in de Kapelstraat is mogelijk omdat de inrichting slechts over een kort stukje van de Kapelstraat ging, en dus de afwateringsafstand naar de Kesterbeek zeer beperkt is;
- de vergelijking met de Kapelstraat gaat niet op, omdat voor de Kapelstraat geen rooilijnplan werd opgemaakt. De aanleg van riolering gebeurde binnen de beschikbare ruimte volgens de atlas der buurtwegen en de 30-jarige verjaring van de gronden die als openbaar domein in gebruik zijn.

2.5. Deskundigen bevestigen dat een normale landelijke weg op een beperkter breedte kan ingericht worden. Als bermbreedte volstaat 1 m voor de nutsmaatschappijen. De brandweer vraagt geen weg van 4 m, maar wel een doorgang van 4 m. Volgens het OCW zou het mogelijk zijn een inrichting te voorzien voor kruisend verkeer van vrachtwagens en personenwagens op een breedte van 4,20 m. Het ontdebellen van de nutsleidingen is niet zinvol in een landelijke weg met weinig bebouwing.

- wegbreedte: de brandweer vraagt een verkeersweg van minimaal 4 m breedte.

Kruisend verkeer vraagt een breedte van minimaal 5 m. Op een landelijke weg is de kans op kruisend landbouwverkeer groter, dus is dit een absoluut minimum.

Op de plaats van uitwijkstroken moet er naast de uitwijkstroken minimaal 1 m veiligheidszone behouden blijven naar de beek toe. De breedte voor kruisend verkeer is de materie van de verkeersonderzoekers. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de breedte van een standaardvoertuig (1,75 m auto + spiegels en 2,60 m vrachtwagen + spiegels). De vrije zone tussen kruisende voertuigen aan zeer lage snelheid (10 km/v) wordt voorgesteld op 0,30 m;

- bermbreedte: een berm vraagt om veiligheidsredenen minimaal 1 m. Nutsmaatschappijen vragen minimaal 1,50 m voor aanleg van hun leidingen. Waterleiding moet minimaal een dekking hebben van 1 m (vorstgevaar) aan alle zijden. Dit betekent dat een waterleiding die op 0,50 m van de rijweg ligt, een berm nodig heeft van 1,50 m om vorstvrij te kunnen aanleggen tegenover de oever van de gracht. Bovendien moet de stabiliteit van zowel de wegkoffer als van de gracht gewaarborgd blijven bij de aanleg van afwerken aan leidingen. Of het zinvol is om nutsleidingen te ontdebellen, wordt door de

betrokken maatschappijen zelf uitmaakt op basis van hun netplannen;

- grachtbreedte en -diepte: grachten worden in principe aangelegd in een helling van 6/4 - en liefst zelfs 4/4. Een grachtbodem van een kleine gracht wordt aangelegd op 0,50 m om manueel werk toe te laten. Een helling van 6/4 geeft dus op een berm van 1 m een grachtdiepte van 37,50 cm. Een helling van 4/4 geeft op een berm van 1 m een grachtdiepte van 25 cm;
- een langsgracht zorgt niet alleen voor de afvoer van het aangesloten water, maar ook voor het watervrij houden van de wegkoffer (onderfundering en fundering). Dit aspect mag vooral in het valleigebied van de Kesterbeek niet uit het oog verloren worden. De bodem van de gracht moet dus minstens op een diepte van 50 cm onder het afwerkniveau van de straat liggen. Bovendien moet gezorgd worden dat het lengteprofiel van de beek licht afwatert en dus alle niveauverschillen op het terrein moet kunnen opvangen. Een helling van 3 tot 5 promille wordt hiervoor toegepast;
- de grachtdiepte wordt eveneens bepaald door de aanlegdiepte van de ingebuisde delen ervan. Zo dient in de berm voor een inrit een dekking van minimaal 50 cm te worden voorzien boven de buis. De minimale inbuizing voor een RWA-gracht is 40 cm. Er wordt rekening gehouden dat de buisbodem ongeveer 10 cm onder de vloei van de beek wordt aangelegd. De minimale grachtdiepte is dus 95 cm, samengesteld als volgt:
 - 30 cm (40 cm diameter -10 cm onder grachtbodem);
 - + 5 cm wanddikte van de bovenzijde van de buizen;
 - + 50 cm dekking boven de buis;
- de smalste, plaatselijke oplossing voor een gracht is dus theoretisch een breedte van 1,77 m, en dit op een talud van 6/4. Voor 4/4 zou dit een breedte van 2,40 m zijn;
- indien een deel van de inbuizing onder de rijweg zou komen te liggen, dient de dekking minimaal 0,75 m te bedragen. Het plaatselijk onder de rijweg aanleggen van de regenwaterleiding lost dus eigenlijk weinig op in verband met de inrichtingsbreedte;
- besluit voor de grachtbreedte: standaard 2 m kruinbreedte, zonodig te verbreden als de diepte dit rechtvaardigt;
- op het rooilijnplan zijn enkele typedwarsprofielen aangeduid zoals het bestuur een mogelijke inrichting ziet, zonder in detail te treden. Een totale breedte voor berm en gracht van 3,50 m is wenselijk, zodat alle inrichtingsmogelijkheden open blijven.

2.6. Er is geen behoefte aan een uitwijkstrook als een rijwegbreedte van 4 m + 2 kantstroken van 30 cm wordt voorzien (= 4,60 m). Indien nodig kan een plaatselijke verbreding van een oprit over een grachtinbuizing gebruikt worden als uitwijkstrook voor vrachtwagens of landbouwvoertuigen. Het bestaan van enige provinciale reglementering op de baangrachten wordt als onzin afgedaan.

- er bestaat wel degelijk een provinciale reglementering die verder gaat dan de geklasseerde waterlopen en die alle grachten en waterlopen behandelt;

- volgens de provinciale reglementering mogen grachten maximaal over een lengte van 5 m ingebuisd worden, met een minimumdiameter van 400 mm. Een uitwijkplaats aanleggen ter hoogte van een grachtinbuizing is dus niet mogelijk. Daarom zijn uitwijkzones voorzien in de stroken waar hiervoor geen grachten moeten overwelfd worden, in casu ter hoogte van de bebouwde percelen;

2.7. Door het voorzien van opritten van 4 m breedte, ook voor 2 wagens, geeft de gemeente aan dat 4 m voldoende is om twee wagens te laten kruisen.

- het is onjuist dat voertuigen elkaar moeten kunnen kruisen op een oprit. Het verkeer (toekomen en vertrekken) van voertuigen op een oprit gebeurt niet met twee voertuigen tegelijk. Bovendien gaat het in dat geval over (minder dan) stapvoets verkeer. Een parkeermanoeuvre kan perfect op een smallere breedte (4 m) dan een breedte om verkeer op toe te laten in twee richtingen. De mogelijkheid wordt trouwens aan iedereen geboden om ter gelegenheid van werken degelijk te motiveren waarom een bredere oprit wenselijk is. In de mate van het mogelijke wordt met een degelijke motivatie rekening gehouden.

2.8. Er is geen noodzaak aan uitwijkstroken die ook als parkeervoorziening worden gebruikt, omdat alle woningen voldoende ruimte hebben voor parkeren op privaat domein.

- voor wat betreft de eigen voertuigen van de bewoners klopt dit inderdaad. Bij bezoek of huis-aan-huis bedeling is wel geregeld ruimte op de openbare weg noodzakelijk voor het stallen van bijkomende voertuigen. Getuige hiervan de huidige situatie van voertuigen op de bermen ter hoogte van woningen. Met de vermelde 'huis-aan-huisbedeling' worden diensten als drankenhandel, melkboer, ijsventer, enz. bedoeld.

2.9. Volgens Vlarem dient de voorkeur gegeven te worden aan het behouden van de grachten. Bezwaarindieners beweren dat geen verschillende rooilijnbreedte nodig is in de zones met en zonder grachten.

- er bestaat een misverstand over de interpretatie. Het 'behouden' van grachten doelt enkel op het feit dat open grachten niet mogen verdwijnen. Zij kunnen verschuiven in functie van de inrichting.

2.10. Omdat de RWA-leidingen onder de rijweg kunnen worden aangelegd kan de breedte van de rooilijn beperkt blijven tot 8,40 a 9 m. Omdat inbuizingen rechtdoor kunnen lopen in het verlengde van de grachten zijn geen twee verschillende rooilijnbreedtes nodig.

- de RWA-leiding maakt, samen met de grachten, het regenwaterstelsel uit. Het is niet omdat plaatselijk een gracht wordt ingebuisd, dat zij plots naar het midden van de weg (onder de rijweg) kan verplaatst worden. In principe blijft zij steeds rechtdoor lopen, om dan na de inbuizing terug open te komen in de bermen. In het regenwaterstelsel moet de noodzakelijke continuïteit gerealiseerd worden. Bovendien dienen we bijzonder goed rekening te houden met de nutsleidingen bij kruisingen, maar ook bij de rechtlijnige aanleg van de leidingen;
- de aanleg van slechts één regenwaterleiding onder de rijweg kan slechts worden overwogen als er in de straat geen open grachten noodzakelijk zijn. Dit is enkel het geval in woonzone en in straten die

volledig zijn volgebouwd. De algemene toestand van de bermen is door het overrijden herhaaldelijk oorzaak van klachten en kritiek op gebrek aan onderhoud. Een rooilijn van 11 m en betere indeling van deze rooilijnbreedte zal aan deze kritieken tegemoetkomen. Een kruinbreedte van 1,20 m is onvoldoende voor de grachten;

- in de algemene opvatting van de voorgestelde rooilijnbreedte wenst de gemeente alleen onderscheid te maken tussen de aan beide zijden van de straat bebouwde stroken, waar geen grachten komen en de RWA gedeeltelijk onder de rijweg kan (rooilijn 9 m), en de stroken met grachten, waar de RWA-gracht ingebuisd is in het tracé van de grachten (rooilijn U m). De overgangszones worden zo goed mogelijk geleidelijk aangesloten om ook de RWA-leiding geleidelijk te laten overvloeien naar een RWA-gracht;
- het gelijkheidsbeginsel is niet geschonden, vermits een bepaalde rooilijnbreedte louter wordt ingegeven door het algemeen belang en de concrete technische aspecten over de riolering en de regenwaterafvoer.

2.11. Op basis van bovenstaande beweringen is grondverwerving niet noodzakelijk en dus strijdig met het beginsel dat het eigendomsrecht moet beschermd worden.

- of de grondverwervingen noodzakelijk zijn, hangt af van de interpretatie van de verschillende partijen. Het is evenzeer een beginsel van goed bestuur dat een overheid maatregelen neemt voor het algemeen belang en niet enkel voor het belang van de langswoners. De Larestraat moet haar functie als landelijke weg kunnen uitvoeren met voldoende uitgeruste infrastructuur. De geldende normen en de beleidsprincipes van het bestuur zijn medebepalend voor deze visie. De eigendomsontnemingen worden minimaal gehouden.

2.12. Het bestuur zou meer inspraak moeten geven aan de langswoners, de hoofdgebruikers van de weg. Tot dusver was er geen inspraak. Aan de aanvang van het nieuwe openbaar onderzoek was een nieuwe infovergadering beloofd. Die is er niet gekomen. Er wordt voorbijgegaan aan de mededelingen van het openbaar onderzoek en er blijven misverstanden over de interpretatie.

- op elke infovergadering wordt gestart met informatie te geven over de plannen van de gemeente. Daarna kunnen de aanwezigen vragen stellen en voorstellen doen;
- inspraak geldt op alle niveaus en niet uitsluitend van de langseigenaars. In dit kader neemt het bestuur haar verantwoordelijkheid en waakt over het algemeen belang;
- de mondelinge belofte van een nieuwe infovergadering is gebaseerd op de gewoonte in de gemeente Zemst om ook een vergadering over de werken te houden. Dit werd wellicht verkeerd begrepen als een nieuwe vergadering over de rooilijn. Uitzonderlijk werden voor de rooilijn van de Larestraat al twee infovergaderingen gehouden, namelijk op 24 oktober 2007 en op 15 december 2008. Het heeft geen zin om bij elk openbaar onderzoek met dezelfde motieven een nieuwe infovergadering te houden;

- als een aantal langswoners de foutieve interpretatie van een rooilijnbreedte blijven verwarren met een straatbreedte, en de realistische noden voor weginrichting en technische uitvoeringsprincipes bewust minimaliseren, kan een bijkomende infovergadering hier niet verder aan tegemoet komen.

2.13. Elke verbreding van de rijweg nodigt uit tot hogere snelheden. Bijkomende snelheidsremmers brengen enkel hinder mee voor de langswoners, belemmeren het zicht voor de zwakke weggebruiker en drijven de snelheid eerder op, zoals in de Spiltstraat wordt aangetoond. Bovendien zijn dit extra kosten.

- de snelheid op de weg wordt in hoge mate beïnvloed door de aanwezigheid van tegenliggend verkeer. Het blijft altijd de verantwoordelijkheid van de individuele chauffeur om zijn snelheid aan te passen. Een lege straat zonder tegenliggers van 3 m breed genereert niet noodzakelijk een lagere snelheid dan een bredere straat. De aanwezigheid van tegenliggers zal echter in beide gevallen de snelheid verlagen. Het blijft in een moderne weginrichting uit den boze om het verkeer op de berm te sturen bij het kruisen, waardoor deze beschadigd geraken en gevaarlijk worden voor zwakke weggebruikers;
- zoals reeds eerder werd aangehaald zal een bredere weg bovendien een veiliger situatie scheppen voor de zwakke weggebruikers. Een smalle weg betekent wel dat de zwakke weggebruikers onvoldoende plaats hebben op de rijweg en dat voertuigen zeer dicht tegen fietsers rijden of fietsers zelfs de verharding af moeten. Dat zijn pas echt gevaarlijke situaties;
- het bestuur voert een algemeen beleid in verband met de mobiliteit. Deze wordt consequent toegepast in de ganse gemeente. Er is geen enkele objectieve reden, die het algemeen belang zou dienen, om van deze principes af te wijken voor de Larestraat;
- snelheidsremmende maatregelen moeten niet alleen gezien worden als hindernissen in de rijweg. Het doorbreken van de rechte lijn van een weg kan bijvoorbeeld al even snelheidsverlagend werken. Dit is een boodschap voor het ontwerp van de inrichting, die nu nog niet aan de orde is.

2.14. Zemst ondertekende mee het project 'Groene Corridor'. De huidige voorgestelde rooilijn vormt een bedreiging voor de bestaande kleine landschapselementen en de beschermingszone Wormelaar. Bijkomend auto- en vrachtwagenverkeer hoort daar niet bij. De verbreding van de verharding (weg en uitwijkstroken) vergroot de bedreiging voor de padenoversteek.

- deze argumenten hebben niets met de grond van de zaak te maken. Indien de hinder van verkeer overwegend wordt voor de aangehaalde aspecten in het kader van de 'Groene Corridor' en andere natuurbedreigingen, dan dringen zich verkeerbeperkende maatregelen op.

2.15. De visie op de ontwikkeling van Laar, zoals opgenomen in het RUP Dorpskern Laar, doet vrezen dat een te brede Larestraat, minstens gedeeltelijk, de functie van de Spiltstraat als verzamelweg gaat overnemen.

- de Larestraat maakt slechts gedeeltelijk deel uit van een zo gevreesde sluikroute voor het verkeer tussen Zemst en Zemst-Laar. Hoewel dit binnengemeentelijk verkeer deze vanouds gebruikte verbinding zal moeten kunnen blijven gebruiken, is het niet de bedoeling om bijkomend verkeer aan te trekken. Op deze route zijn stukken aanwezig waar geen bijkomende infrastructuurwerken noodzakelijk zijn omwille van de afwezigheid van bebouwing waarvoor rioleringswerken nodig zijn. Om deze reden blijft de route in haar geheel onaantrekkelijk.

(...)

B. Aanvullingen bij collectief bezwaarschriften nrs. 44, 45, 46 en 47

De aanvullingen betreffen over het algemeen een bekrachtiging van de in het collectief bezwaarschrift aangehaalde argumenten, met uitzondering van:

1. aanvullingen bij collectief bezwaarschrift nr. 45: Larestraat 9

1.1. Verlies van de privaat parkeerplaatsen voor de woning.

- deze bewering is onjuist. Buiten de kleine hoek die in de te verwerven zone valt, maken de eigenaars nu gebruik van het openbaar domein om hun wagen te stallen en dat zal in de toekomst niet wijzigen.

1.2. Struiken en planten vooraan zullen verdwijnen, zodat zij niet meer afgeschermd zullen wonen.

- deze bewering is gedeeltelijk waar, maar gelet op het plan zal dit zich slechts over ongeveer de helft van de breedte van het perceel voordoen;
- voor de andere helft van het perceel is er mogelijkheid om nu al een nieuwe aanplanting te voorzien, zodat zij al wat is gegroeid op het moment dat de andere moet gerooid worden.

2. Aanvullingen bij collectief bezwaarschrift nr 45: Spiltstraat 262 (hoekwoning)

2.1. Betrokkene maakt bezwaar tegen nog meer verwerving van zijn perceel.

- er wordt vastgesteld dat de bestaande toestand ter hoogte van de woning behouden blijft en dat er geen nieuwe verwerving nodig is.

3. Aanvulling bij collectief bezwaarschrift nr. 47: Larestraat 20

3.1. Bijkomend bezwaar: de berk voor de woning valt weliswaar buiten de rooilijn maar is onlosmakelijk verbonden met de woning (esthetiek, schaduw, landelijk karakter). Zo nabije werken zullen schade aan de boom berokkenen.

- zo nodig kunnen gepaste beschermingsmaatregelen getroffen worden voor het beschermen van deze zilverberk. Het boomtype verdraagt echter zeer goed dat er in de buurt gewerkt wordt, zodat het zeer onwaarschijnlijk is dat hij er schade van zou ondervinden. Het gepaste advies kan ingewonnen worden bij een deskundige om de juiste maatregelen voor te stellen.

3.2. Ook andere beplantingen op het eigendom staan niet op het plan aangegeven.

- uit het plan blijkt duidelijk dat de Forsythia en de spar niet in de te verwerven zone vallen, en zelfs verder van de openbare weg komen te liggen dan nu het geval is. De bewering is dus onjuist.

3.3. Eerder was reeds gesteld door de gemeenteraad dat de hoekafschuiningen worden verkleind naar 3,50 m i.p.v. 4 m. Dit blijkt niet uit het plan.

- de afmetingen zijn niet op het plan opgenomen en dienen aangeduid met 3,50 x 3,50 m.

3.4. De voor realisatie noodzakelijke grondverwerving bedraagt ongeveer 12 % van het totale perceel Dit is onrealistisch en doet hun perceel in waarde erg dalen. Het landbouwperceel aan de overzijde van de straat wordt minder belast dan een bebouwd perceel en dit druist in tegen de beleidsvisie.

- deze bewering klopt ongeveer indien het feitelijke openbaar domein door 30-jarige verjaring niet wordt meegeteld;
- aan de kant van de Larestraat is de inname minimaal (ongeveer 1 m);
- aan de kant van de zijweg gaat een deel van het verjaarde openbaar domein terug naar de eigenaars, terwijl achteraan het perceel de zone van de openbare erfdienstbaarheid nauwelijks vergroot. Dit is te merken aan de plaats van de bestaande elektriciteitspaal die volgens het nieuwe rooilijnplan net in openbaar domein zou komen te liggen;
- de bewering dat de landbouwpercelen aan de overzijde van de straat minder belast worden dan de bebouwde percelen wordt met klem ontkend!

3.5. Een alternatief voorstel wordt als plan bijgevoegd met een kortere knik in de zijstraat in plaats van een vloeiender verloop met als doel een verwerving van hun eigendom te voorkomen.

- er wordt vastgesteld dat het alternatief voorstel van bezwaarindieners uitgaat van een rooilijnbreedte van 7 m, een breedte waarvan voordien met klem de noodzaak wordt betwist door de bezwaarindieners. De enige reden is een persoonlijk belang en hier wenst de gemeente niet op in te gaan. Door het alternatief voorstel wordt het betrokken perceel volledig ontlast, en wordt alle bijkomende verwerving ten laste van de andere eigenaars voorzien.

3.6. Diverse bijkomende bezwaren voeren geen nieuwe elementen toe aan het collectieve bezwaarschrift en aan de bijkomende bezwaren van diverse bezwaarindieners (...)."

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van de partijen

10. De verwerende partij voert als exceptie van onontvankelijkheid aan dat de verzoekende partijen geen nadeel ondervinden van het bestreden rooilijnplan, aangezien "de in te nemen oppervlakte marginaal te noemen is" en

het geplande tracé zelfs in het voordeel van de verzoekende partijen is vastgelegd.

11. In hun memorie van wederantwoord repliceren de verzoekende partijen dat het niet is omdat het nadeel volgens de verwerende partij klein zou zijn, dat er geen nadeel is, laat staan dat het zou gaan om een gunstige beslissing.

De verzoekende partijen zijn rechtstreeks betrokken en hun belang is onbetwistbaar rechtsreeks, zeker en actueel.

Beoordeling

12. Uit de gegevens van de zaak blijkt dat de door het bestreden besluit vastgestelde rooilijn de woonpercelen van de verzoekende partijen treft, waardoor zij in beginsel beschikken over het rechtens vereiste belang.

Het komt niet aan de verwerende partij toe om in plaats van de verzoekende partijen te bepalen of de wijze waarop de rooilijn op hun perceel is ingetekend voor hen voordelig is.

Hetgeen de verwerende partij aanvoert laat niet toe om van het voornoemde beginsel af te wijken.

De exceptie wordt verworpen.

V. Onderzoek van het tweede onderdeel van het eerste middel

Standpunt van de partijen

13. De verzoekende partijen voeren in het tweede onderdeel van hun eerste middel de schending aan van artikel 9, § 2 van het decreet van 8 mei 2009 houdende vaststelling en realisatie van de rooilijnen (hierna: het rooilijndecreet).

14. De verzoekende partijen wijzen er op dat nergens in de persoonlijke kennisgeving van het openbaar onderzoek (randnr. 7) wordt gewezen op het feit dat een rooilijnplan ook gevolgen heeft voor werken en

handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning is vereist, met verwijzing naar artikel 16, vierde lid van het rooilijndecreet.

Volgens de verzoekende partijen is aldus de aankondiging van het openbaar onderzoek in strijd met artikel 9, § 2 van het rooilijndecreet gebeurd. Een onwettig openbaar onderzoek moet leiden tot een onwettige definitieve goedkeuring van het rooilijnplan.

15. In haar memorie van antwoord benadrukt de verwerende partij dat zij tegemoet is gekomen aan de op haar rustende informatieverplichting nu zowel de aanplakking door de gemeente als de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad melding hebben gemaakt van het feit dat een rooilijnplan ook gevolgen heeft voor werken en handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning is vereist. Bovendien is artikel 9, § 2 van het rooilijndecreet noch een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorschrift, noch een substantieel vormvoorschrift.

16. De verzoekende partijen spreken in hun memorie van wederantwoord tegen dat er in de onderhavige zaak werd voldaan aan de informatieplicht. In de individuele brieven werd niet verwezen naar artikel 16 van het rooilijndecreet, dit terwijl de overtreding van die bepaling wordt bestraft met een geldboete. De vermelding in het Belgisch Staatsblad volstaat niet, aangezien de verplichte schriftelijke individuele kennisgeving aan de betrokken eigenaars net bedoeld is om deze eigenaars in te lichten zonder dat zij daarnaast het Staatsblad dienen te consulteren.

17. In haar laatste memorie wijst de verwerende partij er op dat de verzoekende partijen tijdens het openbaar onderzoek inzage zijn komen nemen van het dossier dat een getuigschrift van bekendmaking bevatte waarin de bewuste passage van het decreet was opgenomen.

De verwerende partij wijst er op dat inzake de miskennis van het betrokken vormvoorschrift de decreetgever niet in een nietigheid heeft voorzien.

Tot slot benadrukt de verwerende partij dat de miskennenning van het vormvoorschrift, waarvan het normdoel via andere vormen van bekendmaking werd bereikt, niet kan leiden tot de nietigheid van het rooilijnplan.

Beoordeling

18. Het rooilijndecreet stelt hetgeen volgt:

“Art. 9 § 1. De gemeenteraad stelt het ontwerp van gemeentelijk rooilijnplan voorlopig vast.

Het ontwerp bevat minstens de getroffen percelen en hun oppervlakte, alsook de actuele en toekomstige rooilijn. Het bevat in voorkomend geval ook de nutsleidingen die als gevolg van de realisatie van de toekomstige rooilijn op privaat domein zullen liggen. De Vlaamse Regering kan de inhoud van het ontwerp nader bepalen.

§ 2. Het college van burgemeester en schepenen onderwerpt het ontwerp van gemeentelijk rooilijnplan aan een openbaar onderzoek dat binnen dertig dagen na de voorlopige vaststelling, bedoeld in § 1, minstens wordt aangekondigd door :

- 1° aanplakking in de gemeente;
- 2° een bericht in het Belgisch Staatsblad ;
- 3° een afzonderlijke mededeling, bij aangetekende brief in hun woonplaats, aan de eigenaars van de onroerende goederen die zich bevinden in het ontwerp van rooilijnplan;
- 4° een afzonderlijke mededeling aan de deputatie;
- 5° een afzonderlijke mededeling aan de beheerders van aansluitende openbare wegen;
- 6° een afzonderlijke mededeling aan de maatschappijen van geregeld vervoer.

Deze aankondiging vermeldt minstens :

- 1° waar het ontwerp ter inzage ligt;
- 2° de begin- en einddatum van het openbaar onderzoek;
- 3° het adres waar de opmerkingen en bezwaren dienen toe te komen of kunnen worden afgegeven en de te volgen formaliteiten;
- 4° dat een rooilijnplan ook gevolgen heeft voor werken en handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning is vereist, met verwijzing naar artikel 16, vierde lid, van dit decreet.

§ 3. Na de aankondiging wordt het ontwerp van gemeentelijk rooilijnplan gedurende dertig dagen ter inzage gelegd in het gemeentehuis.

(...)

Art. 16 Onverminderd andersluidende wettelijke, decretale of reglementaire bepalingen, is het verboden om een constructie in de zin van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, te bouwen of herbouwen op een stuk grond dat door een rooilijn of een achteruitbouwstrook is getroffen, of om verbouwings- of uitbreidingswerken, andere dan stabiliteitswerken, aan een door een rooilijn

of een achteruitbouwstrook getroffen constructie uit te voeren, tenzij het gaat om:

1° sloop- of aanpassingswerken die tot gevolg hebben dat de constructie aan de rooilijn of de achteruitbouwstrook wordt aangepast;

2° de verbouwing van een krachtens decreet definitief of voorlopig beschermd monument of een constructie die deel uitmaakt van een krachtens decreet definitief of voorlopig beschermd stads- of dorpsgezicht of landschap;

3° het aanbrengen van gevelisolatie, waarbij de rooilijn of de bouwlijn met ten hoogste veertien centimeter mag worden overschreden.

In afwijking van het eerste lid mag een stedenbouwkundige vergunning, zoals bedoeld in het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, worden verleend als uit het advies van de bevoegde instanties blijkt dat de rooilijn niet binnen vijf jaar na afgifte van de vergunning zal worden gerealiseerd.

Wordt na het verstrijken van die termijn maar voor het verval van rechtswege van het rooilijnplan onteigend, dan wordt bij het bepalen van de vergoeding geen rekening gehouden met de waardevermeerdering die uit de vergunde werken voortvloeit.

Werken en handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning is vereist, mogen onder dezelfde voorwaarden als bepaald in het eerste en tweede lid worden uitgevoerd na machtiging van, naargelang van het geval, de Vlaamse Regering of het college van burgemeester en schepenen.

De Vlaamse Regering kan nadere formele en procedurele regelen voor de toepassing van dit artikel bepalen”.

19. In de toelichting bij het voorstel van decreet dat het rooilijndecreet geworden is wordt het volgende gesteld:

“Belangrijk is dat de gemeente in de aankondiging van het openbaar onderzoek moet verduidelijken dat een rooilijnplan ook gevolgen heeft voor werken en handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning is vereist. Artikel 16, vierde lid, van dit decreet bepaalt immers dat deze handelingen een machtiging van de wegbeheerder vereisen.

(...)

Verbouwings- of uitbreidingswerken aan een door een rooilijn getroffen gebouw kunnen niet worden vergund, tenzij het gaat om stabiliteitswerken.

De regel wordt uitgebreid tot werken en handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning vereist is. Ook dergelijke werken en handelingen worden principieel verboden. De eigenaar heeft daarvoor de machtiging van de wegbeheerder nodig. De bedoeling is immers om de openbare weg te vrijwaren van elk extra obstakel voor de toekomstige weginrichting. Ook over kleine werken die stedenbouwkundig niet zo ingrijpend lijken en dus geen vergunning behoeven, moet de wegbeheerder zich eerst kunnen uitspreken voor ze mogen worden uitgevoerd” (Parl. St. Vl. Parl. 2008-2009, nr. 2185/1, blz. 4 en 6).

20. Artikel 9, § 2 van het rooilijndecreet voorziet in twee algemene wijzen van aankondiging van het openbaar onderzoek, namelijk de aanplakking in de gemeente en een bericht in het Belgisch Staatsblad, naast de individuele aankondigingen aan de eigenaars van de onroerende goederen die zich bevinden in het ontwerp van rooilijnplan.

Artikel 9, § 2, tweede lid, 4° van het rooilijndecreet (hierna: de betrokken bepaling) schrijft voor dat de aankondiging van het openbaar onderzoek “minstens” moet vermelden dat een rooilijnplan ook gevolgen heeft voor werken en handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning is vereist, met verwijzing naar artikel 16, vierde lid, van het rooilijndecreet.

21. Het middelonderdeel komt er op neer dat ook wanneer de hiervoor bedoelde algemene wijzen van aankondiging de in de betrokken bepaling bedoelde vermelding bevatten, het definitieve besluit tot vaststelling van het rooilijnplan toch onwettig wordt door het loutere feit dat de hiervoor bedoelde individuele aankondigingen deze vermelding niet bevatten.

22. Er moet worden vastgesteld dat de decreetgever geen sanctie heeft gesteld op het niet naleven van het door de betrokken bepaling opgelegde vormvereiste.

23. Wanneer het niet naleven van het voormeld vormvoorschrift in de individuele aankondigingen het bereiken van het normdoel van het opgelegde voorschrift niet in de weg heeft gestaan, kan het niet voldoen aan dat vormvoorschrift niet tot de nietigheid van het besluit dat daarop is gesteund leiden.

24. Het eerste normdoel van de betrokken bepaling bestaat erin te verhinderen dat een belanghebbende geen bezwaarschrift zou indienen omdat hij ervan uitgaat dat ook indien de ontworpen rooilijn zou worden vastgesteld hij op het door de rooilijn getroffen terrein de in artikel 16, vierde lid bedoelde werken en handelingen zonder machtiging mag verrichten.

Een noodzakelijke voorwaarde voor het niet bereiken van dit eerste normdoel is dat blijkt dat de belanghebbende geen bezwaarschrift heeft ingediend.

25. Het tweede normdoel van de betrokken bepaling is dat een bezwaarindiener voldoende geïnformeerd is over de draagwijdte van een vastgestelde rooilijn, en met name over de noodzaak van een machtiging voor de hiervoor bedoelde werken en handelingen.

Een noodzakelijke voorwaarde voor het niet bereiken van dit tweede normdoel is dat blijkt dat de bezwaarindiener er bij het opstellen van zijn bezwaarschrift van uit is gegaan dat ook indien de ontworpen rooilijn zou worden vastgesteld hij de hiervoor bedoelde werken en handelingen zonder machtiging zal mogen verrichten.

26. Beiden verzoekende partijen hebben ter gelegenheid van het openbaar onderzoek een bezwaarschrift ingediend. In die omstandigheden blijkt, omwille van de hiervoor uiteengezette redenen (randnr. 24), niet dat het eerste normdoel van de betrokken bepaling niet is bereikt.

27. Uit de gegevens van de zaak blijkt dat de verzoekende partijen er in hun bezwaarschrift van uit zijn gegaan dat de Larestraat met inbegrip van de nutsvoorzieningen tot op de rooilijn zou worden verbreed (randnr. 8). Het blijkt niet, en de verzoekende partijen beweren ook niet, dat zij er van uit zouden zijn gegaan dat ook indien de ontworpen rooilijn zou worden vastgesteld zij op het door de rooilijn getroffen terrein de in artikel 16, vierde lid bedoelde werken en handelingen zonder machtiging zouden mogen verrichten. Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partijen nimmer te kennen hebben gegeven dat zij dergelijke werken op het getroffen terrein wilden of willen uitvoeren.

In die omstandigheden blijkt, omwille van de hiervoor uiteengezette redenen (randnr. 25), niet dat het tweede normdoel van de betrokken bepaling niet is bereikt.

28. Aan de voorgaande vaststellingen wordt geen afbreuk gedaan door het door de verzoekende partijen in hun memorie van wederantwoord aangehaalde element dat de overtreding van artikel 16 van het rooilijndecreet wordt bestraft met een geldboete.

29. Omdat het niet naleven van het voormeld vormvoorschrift in de individuele aankondigingen het bereiken van het normdoel van het opgelegde voorschrift niet in de weg heeft gestaan, wordt het middelonderdeel verworpen.

BESLISSING

1. De Raad van State heropent de debatten.

2. Het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat wordt gelast met het aanvullend onderzoek.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van negentien maart 2012, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Roger Stevens,	kamervoorzitter,
Johan Bovin,	staatsraad,
Jan Clement,	staatsraad,
bijgestaan door	
Astrid Truyens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Astrid Truyens

Roger Stevens